

บทที่ 1

บทนำ

สถานีวิจัยสะแกราช เป็นสถานที่ที่อยู่ในความดูแลของสถานีวิทยาศาสตร์ประยุกต์ แห่ง ประเทศไทย เพื่อการศึกษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งพืชและสัตว์ มีพื้นที่ประมาณ 80 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ที่อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา บนทางหลวงสายที่ 304 เส้นทางจาก นครราชสีมาสู่ฉะเชิงเทรา พื้นที่ภูมิอากาศได้รับอิทธิพลจากเขตร้อนชื้นฝนตกถึงแก่กลาง เดือนพฤษภาคม จนถึงประมาณเดือนกันยายน ปริมาณน้ำฝนประมาณ 1,000 - 1,200 มม. ฤดู ความชื้นสัมพัทธ์ ประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 26 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 37 องศาเซลเซียสในราวเดือนมีนาคม อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 8 องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม ลักษณะป่าโดยทั่วไปของสถานีวิจัยสะแกราชแบ่งเป็น Dry evergreen forest, Mixed deciduous forest, Dry dipterocarp forest และทุ่งหญ้าเปิด (Smitinand 1974)

ในการศึกษาเรื่องพืชได้มีผู้สำรวจและบันทึกผลเกี่ยวกับพืชทั้งในด้านอนุกรมวิธานและนิเวศวิทยา ในที่นี้จะเน้นเฉพาะการศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานของพืชในบริเวณนี้ เพื่อที่สามารถรวบรวมผลงานมาได้เช่น

รศ. ทวีศักดิ์ บุญเกิด ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ศึกษาพืชพวกเฟิร์นและกลุ่มไผ่เลี้ยง (2518)

น.ส. ชอทิพย์ ปรีณทรกุล สาขาชีววิทยา ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ศึกษานกขี้ไม้วงศ์กระดิ่งในสะแกราช (2521)

การศึกษาพืชพวกไมรโอไฟต์ในประเทศไทย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายพันธุ์ของไมรโอไฟต์ในประเทศไทย (อัมพ
มานพ 2516) และการรวบรวมรายงานการเก็บและศึกษาไมรโอไฟต์ของประเทศไทย (เรณู
เมินนทรี 2521) โดยนักวิชาการจากหลายประเทศ ได้แก่ J. Schmidt (1901) , R.M.
Giesey & P.W. Richards (1959) , P. Tixier & T. Smitinand (1966) , C.F.
Reed & H. Robinson (1967 , 1967 a) , N. Kitagawa (1969 , 1979) , S. Hattori
& M. Mizutani (1969) , P. Tixier (1971) , H. Inoue (1974) , อัมพมานพ
(1974) , S. Hattori , O. Thaithong and N. Kitagawa (1977)

ซึ่งสรุปได้ว่าพืชพวกไมรโอไฟต์ที่มีรายงานการศึกษาไว้แล้วแพร่กระจายในจำนวนนี้มีไมรโอไฟต์พวกมอสกว่า 600 ชนิด และพวกลิเวอร์เวิร์ทประมาณ 200 ชนิด เนื่องจากการเก็บตัวอย่างยังไม่กระจายทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดนครราชสีมา บริเวณเขาเขียว เขาใหญ่ มีการสำรวจบ้าง แต่บริเวณสถานีวิจัยสะแกราช ซึ่งเป็นเขตต่อเนื่องกับภูเขาทั้งสองนั้นยังไม่เคยมีการสำรวจมาก่อนเลย จึงได้เลือกสำรวจเฉพาะไมรโอไฟต์อันดับจุงเกอร์แมนเนียเลส (Order Jungermanniales) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนค่อนข้างมาก โดยเก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์แล้วจำแนกเป็น วงศ์ สกุล และชนิดตามลำดับ พร้อมทั้งเขียนคำบรรยายลักษณะและวาทะประกอบของลิเวอร์เวิร์ทแต่ละชนิด โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับถิ่นอาศัยด้วย ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาทางอนุกรมวิธาน และนิเวศวิทยาของพืช และทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มพืชต่าง ๆ ในบริเวณป่าสะแกราชสมบูรณ์ยิ่งขึ้น